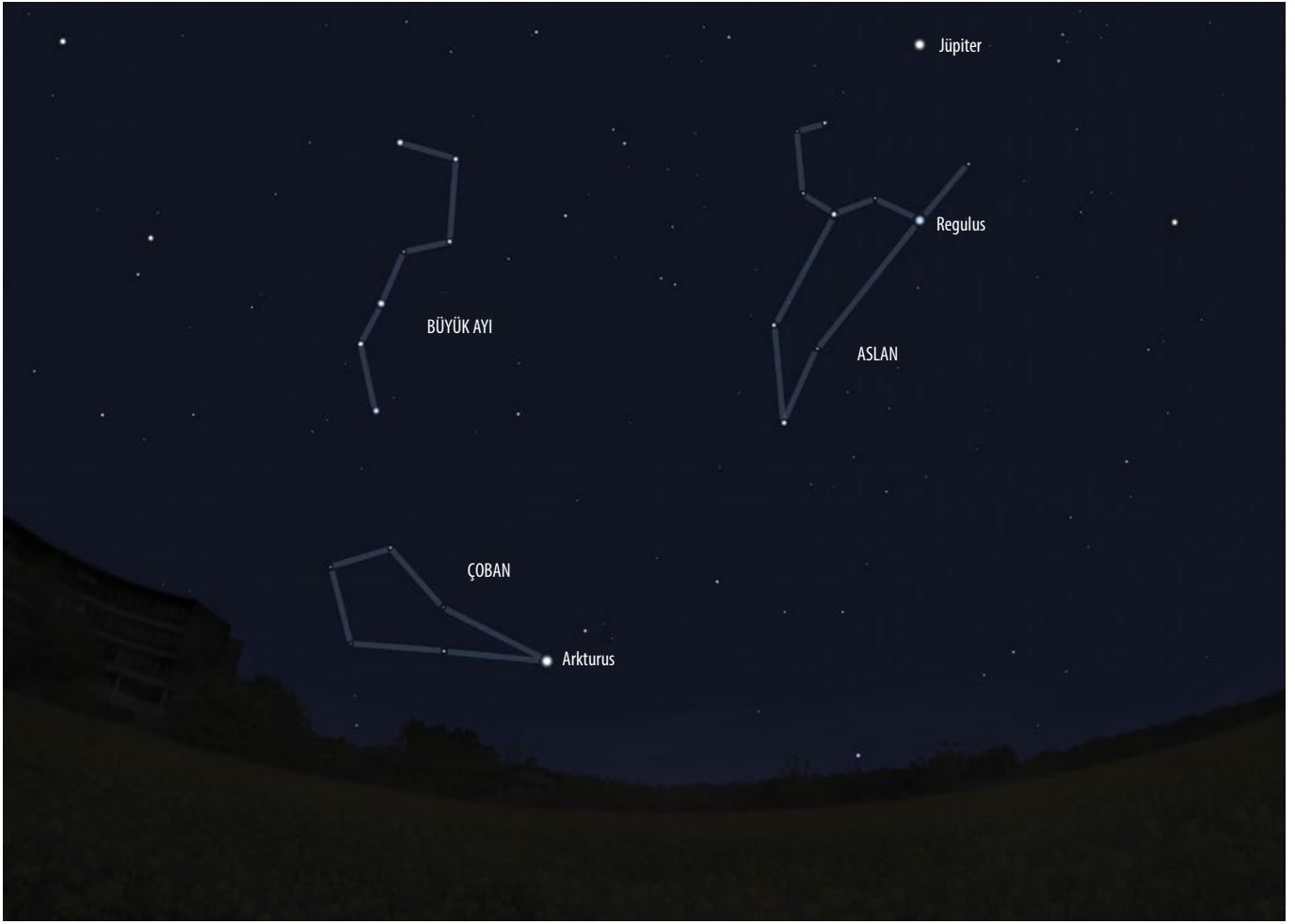

Mart ayında doğu ufku üzerinde yer alan ve ilkbaharın habercisi kabul edilen takımyıldızlar

Gökyüzünde İlkbahar

Takvime göre ilkbahar Mart ayının başında başlasa da hemen hemen her kültürde 21 Mart civarı ilkbaharın başlangıcı olarak kabul edilir. Gökbilimsel olarak da ilkbaharın 21 Mart'ta başladığı kabul edilir. Bu sırada güneş ışınları Dünya ekvatoruna dik gelir, yani gece ve gündüz süreleri eşittir.

Birçok eski uygarlık bu gökbilimsel olgunun farkına varmış ve "Nevruz" adı verilen bu tarih kimi uygarlıklarda bahar bayramı, kimilerinde de kutsal gün olarak kabul edilmiş. "Yeni gün" anlamına gelen Nevruz günümüzün İran topraklarında kurulmuş en önemli medeniyetlerden biri olan Pers İmparatorluğu'nda ve onun doğusundaki çeşitli ülkelerde yeni yılın başlangıcı olarak kabul ediliyordu.

Birleşmiş Milletler yaklaşık 3000 yıldan beri kuzey yarıküredeki birçok ülkede süren bu geleneğe dayanarak 21 Mart'ı 2010 yılında "Dünya Nevruz Bayramı" ilan etti.

21 Mart gökbilimsel bakımdan da ilkbaharın başlangıcı olarak kabul edilir. İlkbahar ılı-

mı da denen bu tarihte güneş ışınları ekvatora dik gelir, kuzey ve güney yarıküre eşit miktarda güneş ışığı alır ve gece ile gündüz süreleri eşit olur. Bahar elbette 21 Mart'ta aniden gelmez. Yani havaların ısınması bakımından ele alırsak bu tarihin yalnızca simgesel bir önemi olduğu söylenebilir.

Kuzey yarıkürede en kısa gündüzün yaşandığı 21 Aralık'tan itibaren gündüz süreleri uzamaya başlar. Yani Güneş bu tarihten sonra kuzey yarıküreyi daha fazla ısıtmaya başlar. Bu 21 Haziran'a kadar sürer. 22 Haziran'dan sonra gündüzler kısaltmaya başlar, ta ki 21 Aralık gelene kadar. Ülkemizde gündüz süresi, yani Güneş'in ufku üzerinde olduğu süre 21 Mart'ta 12 saat olur. Bu süre 21 Aralık'ta 9 saat 20 dakika, 22 Haziran'daysa 15 saattir. Gece ve gündüz süreleri arasındaki farklar ekvatora yaklaştıkça azalır. Kutuplara yaklaştıkça bu süreler arasındaki farklar tam tersine artar.

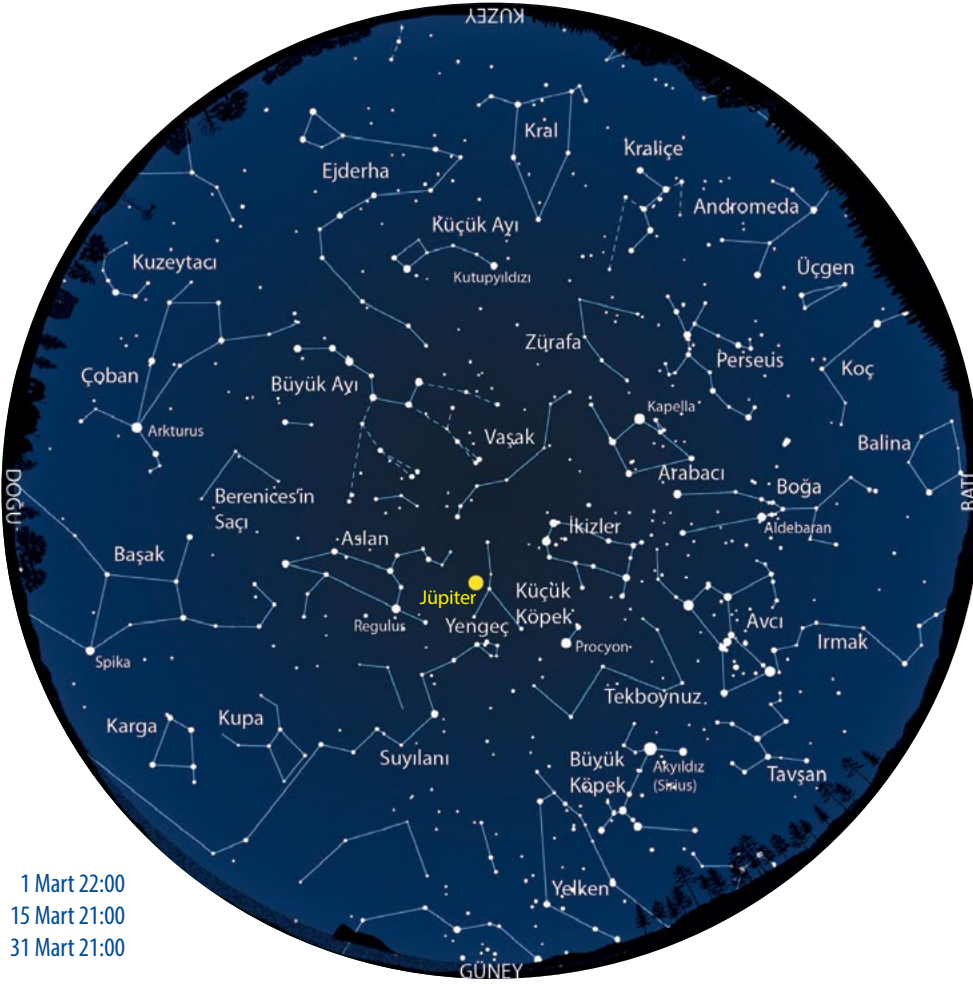
21 Mart'ta Güneş doğudan doğar, batıdan batır. Bu tarihte Güneş bizim bulunduğumuz

yaklaşık 40° enlemde öğlen (saat 12:00'de) güney ufkunun 50° üzerindedir. Güneş'in öğle saatlerindeki ufuktan yüksekliği, kışın en düşük yaklaşık 26°, yazın en yüksek yaklaşık 70° olur.

Güneş'in doğuş ve batış yönleri yazın kuzeye, kışın güneye kayar. Güneş 22 Haziran civarında doğu-kuzeydoğudan doğup batı-kuzeybatıdan batır. 21 Aralık civarındaysa doğu-güneydoğudan doğup batı-güneybatıdan batır.

İlkbaharla birlikte gökyüzünde de birtakım değişimler olur. Hava karardığında Aslan Takımyıldızı'nı doğu ufku üzerinde görebiliriz. Yine bu sırada gökyüzünün en parlak yıldızı olan Akyıldız (Sirius) güneyde en yüksek konumundadır.

Çoban Takımyıldızı'nın en parlak yıldızı olan Arkturus ilkbaharın habercisi olarak kabul edilir. Kırmızımsı rengiyle dikkat çeken Arkturus, ilkbahar ılımı civarında yani Mart'ın sonuna doğru havanın kararmasıyla doğu-kuzeydoğu ufku üzerinde belirir.

1 Mart 22:00
15 Mart 21:00
31 Mart 21:00

03 Mart

Jüpiter ve Ay birbirine yakın görünümde

05 Mart

Ay Dünya'ya en uzak konumunda (406.336 km)

12 Mart

Satürn ve Ay geceyarısından sonra yakın görünümde

19 Mart

Ay Dünya'ya en yakın konumunda (357.732 km)

20 Mart

İlkbahar İlımı (gece ve gündüz süreleri eşit)

21 Mart

Venüs, Mars ve Ay yakın görünümde

25 Mart

Aldebaran ve Ay birbirine yakın görünümde

30 Mart

Jüpiter ve Ay birbirine yakın görünümde

Mart'ta Gezegenler ve Ay

Merkür ayın ortalarına kadar sabahları gündoğumundan önce doğu ufku üzerinde gözlemlenebilir. Merkür'ün parlaklığı geçen aya göre biraz artmış durumda. Ancak yine de gezegeni görebilmek için ufkun açık ve temiz olması gerekiyor. Ayın sonlarına doğru gezegen ufkun üzerinde alçalmış olacak ve görülmesi zorlaşacak.

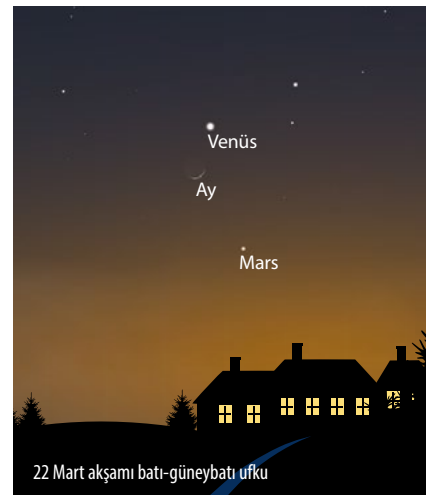
Venüs akşam gökyüzünde, batıda kolayca görülebiliyor. Gezegen ay boyunca ufkun üzerinde yükselmeyi sürdürecektir. Parlaklığı sayesinde batı ufkunun açık olduğu bir yerden gezegeni görmek çok kolay.

Mars ayın başında batı ufku üzerinde Venüs'le yakın konumda. Ancak gezegen günler ilerledikçe yavaş yavaş ufkun üzerinde alçalıyor. Gezegen ayın başlarında iki saat kadar gözlemlenebilirken, ayın sonlarında yaklaşık bir saat kadar gözlemlenebilecek.

Jüpiter gecenin büyük bölümünde gözlemlenebilen tek gezegen. Güneş battığında Jüpiter güneydoğu ufku üzerinde yükselmiş oluyor. 2 ve 3 Mart gecelerinde Ay ile yakın görünecek olan Jüpiter Dünya'ya yaklaştığı için hayli parlak ve teleskoplu gözlemciler için güzel bir görüntü verecek. Ayın son haftasından itibaren gündoğumundan yaklaşık 2 saat önce batacak.

Satürn geceyarısından itibaren gökyüzünde ve gündoğumuna kadar gözlem için uygun konumda olacak. Parlaklığını günden güne yavaş yavaş artıracak olan gezegenin halkalarının konumu da teleskopla gözlem için uygun.

Ay 5 Mart'ta dolunay 13 Mart'ta sondördün, 20 Mart'ta yeniay, 27 Mart'ta ilkdördün evrelerinde olacak.

22 Mart akşamı batı-güneybatı ufku